EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.5.2014
COM(2014) 280 final

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE

Kümnes aruanne nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 866/2004 rakendamise ja selle kohaldamisest tuleneva olukorra kohta ajavahemikul 1. jaanuarist 31. detsembrini 2013

{SWD(2014) 157 final}

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE

Kümnes aruanne nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 866/2004 rakendamise ja selle kohaldamisest tuleneva olukorra kohta ajavahemikul 1. jaanuarist 31. detsembrini 2013

SISSEJUHATUS

Nõukogu määrus (EÜ) nr 866/2004 ühinemisakti protokolli 10 artiklis 2 sätestatud korra kohta[1] (edaspidi „eraldusjoone määrus") jõustus 1. mail 2004. Selles määratakse kindlaks tingimused, mille alusel kohaldatakse ELi õiguse sätteid isikute, kaupade ja teenuste liikumise suhtes üle eraldusjoone, mis eraldab Küprose Vabariigi alasid, mis ei ole valitsuse tegeliku kontrolli all, aladest, mis on tema kontrolli all. Kõnealuste õigusnormide mõjususe tagamiseks laiendati nende kohaldamist nimetatud alade ja Ühendkuningriigi idapoolse suveräänse baasipiirkonna vahelise piirini[2].

Käesolev aruanne hõlmab ajavahemikku 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2013.

Aruandeperioodil muutis nõukogu komisjoni ettepanekul eraldusjoone määrust, et võimaldada viia ELi kaupu, mis on Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli all olevatelt aladelt välja viidud, tagasi neile aladele pärast seda, kui need kaubad on liikunud läbi Küprose Vabariigi alade, mis ei ole valitsuse tegeliku kontrolli all[3].

Komisjon on pidanud määruse rakendamisega seoses konstruktiivset dialoogi Küprose Vabariigi asjaomaste ametiasutustega, suveräänse baasipiirkonna juhtkonnaga ja Küprose türgi kaubanduskojaga (*Turkish Cypriot Chamber of Commerce*, TCCoC).

1. ISIKUTE ÜLEMINEK ERALDUSJOONEST

1.1. Eraldusjoone ületamine ametlikes piiripunktides

Määrusega on kehtestatud stabiilne õigusraamistik, mille alusel küproslased, teised ELi kodanikud ja kolmandate riikide kodanikud saavad ametlike piiripunktide kaudu vabalt eraldusjoont ületada. Eraldusjoone ületanud Küprose kreeklaste ja türklaste arv kasvas 2013. aastal võrreldes varasemaga.

Küprose Vabariigilt saadud andmete kohaselt liikus aruandeperioodil valitsuse kontrolli all olevatelt aladelt Küprose põhjaossa 520 410 (aasta varem 481 732) Küprose kreeklast ja 183 185 Küprose kreeklastele kuuluvat sõidukit (aasta varem 154 778) ning Küprose

[1] ELT L 161, 30.4.2004, lk 128. Määrust on viimati muudetud nõukogu 15. juuli 2013. aasta määrusega (EL) nr 685/2013 (ELT L 196, 19.7.2008, lk 1) – nn eraldusjoone määrus.

[2] Vt eraldusjoone määruse põhjendus 3.

[3] Nõukogu määrus (EL) nr 685/2013, 15. juuli 2013, ELT L 196, 19.7.2013, lk 1.

põhjaosast valitsuse kontrolli all olevatele aladele liikus 877 759 Küprose türklast (aasta varem 850 362) ja 323 655 Küprose türklastele kuuluvat sõidukit (aasta varem 280 358)[4].

Eraldusjoone ületanud teiste ELi liikmesriikide kodanike ja kolmandate riikide kodanike arv mõnevõrra vähenes. Küprose Vabariigi politseilt saadud andmete kohaselt ületas aruandeperioodil eraldusjoone 517 580 teiste ELi liikmesriikide kodanikku ja kolmandate riikide kodanikku (aasta varem 530 014). 69,64 % (360 469) neist eraldusjoone ületustest toimus Ledra tänava piiripunktis ja seda piiripunkti kasutas endiselt valdav osa mitteküproslasi (peamiselt turistid).

Küprose türgi kogukonna kogutud arvud näitavad valitsuse kontrolli all olevatelt aladelt Küprose põhjaossa liikuvate Küprose kreeklaste piiriületuste arvu kasvu (723 904) ja Küprose kreeklastele kuuluvate sõidukite piiriületuste arvu kahanemist (210 937). Samuti nähtub neist vastupidises suunas liikuvate Küprose türklaste (1 313 633) ja Küprose türklaste sõidukite (432 824) piiriületuste arvu kahanemine. Lisaks ületas eraldusjoone valitsuse kontrolli all olevatelt aladelt Küprose põhjaossa minekuks 968 066 välisriigi kodanikku.

Eespool nimetatud Küprose Vabariigi politsei andmed ei sisalda siiski *Pergamose* ja *Strovilia* piiripunktide kaudu Küprose põhjaosast idapoolsesse suveräänsesse baasipiirkonda liikunud isikute ja sõidukite arvu[5]. Idapoolse suveräänse baasipiirkonna juhtkond ei pea nimetatud kahe piiripunkti kohta üksikasjalikku statistilist arvestust. Idapoolse suveräänse baasipiirkonna juhtkond teatab siiski Küprose türgi kogukonnalt saadud andmete põhjal, et üle eraldusjoone liikus Küprose põhjaossa 84 551 (aasta varem 48 807) Küprose kreeklast ning valitsuse kontrolli all olevatele aladele liikus 216 081 (aasta varem 315 683) Küprose türklast. Peale selle liikus idapoolses suveräänses baasipiirkonnas olevate piiripunktide kaudu mõlemas suunas üle eraldusjoone 124 323 muude ELi liikmesriikide (v.a Küpros) ja kolmandate riikide kodanikku.

Otseselt piiripunktides töötavate Küprose Vabariigi politsei töötajate arv kahanes 2013. aastal 75ni (2012. aastal 80).

Valdav osa piiriületusi toimus tõrgeteta. Teatati vähematest vahejuhtumitest kui mullu, kuid need valmistavad jätkuvalt Küprose türgi kogukonnale muret.

2013. aasta alguses sai komisjon teateid sellest, et piiripunktides on muudetud kehtivat korda seoses Küprose türgi kodanike kolmandate riikide kodanikest abikaasade juhilubadele esitatavate nõuetega: nimelt teatati neile, et neil ei lubata enam valitsuse kontrolli all olevatel aladel autot juhtida, kui neil ei ole oma päritoluriigi juhiluba. Komisjon arutas küsimust Küprose Vabariigi ametivõimudega, et hinnata, kas korda on muudetud: sellisel juhul tuleks eraldusjoone määruse artikli 10 alusel teavitada komisjoni. Küprose Vabariigi ametivõimud on komisjonile teatanud, et kolmandate riikide kodanikud võivad valitsuse kontrolli all

[4] Küprose Vabariigi ametiasutused ei registreeri Küprose kreeklaste tagasipöördumist valitsuse kontrolli all olevatele aladele ega Küprose türklaste tagasipöördumist Küprose põhjaossa.

[5] Eraldusjoone määrus ei näe ette aruandekohustust seoses sellise liikumisega.

olevatel aladel sõidukit juhtida juhul, kui neil on olemas oma päritoluriigi kehtiv juhiluba või rahvusvaheline juhiluba.

Nagu mitmel korral märgitud, peab komisjon piiriületuspunktides kehtiva korra stabiilsust ning ELi kodanike ja nende perekondade vaba liikumist üle eraldusjoone väga tähtsaks.

UNFICYPi toetusel astuti olulisi samme, et hõlbustada usutalituste tegemist. Usujuhtidele kehtestati mõlemas suunas lihtsamad piiriületusvõimalused.

1.2. Eraldusjoone ebaseaduslik ületamine ja varjupaik

Küprose Vabariigi politsei andmed 2013. aasta kohta näitavad, et eraldusjoone ebaseaduslik ületamine Küprose põhjaosast valitsuse kontrolli all olevatele aladele väheneb jätkuvalt. 2013. aastal peeti valitsuse kontrolli all olevatel aladel kinni 1043 ebaseaduslikku rändajat (aasta varem 1265)[6]. Valitsuse kontrolli all olevatele aladele sisenes otse 4 ebaseaduslikku rändajat (aasta varem 19) ja idapoolse suveräänse baasipiirkonna kaudu sisenes 37 isikut (aasta varem 13) ning seega oli kinnipeetud ebaseaduslike rändajate koguarv 1084 (aasta varem 1297). Küprose Vabariigi politsei toob ühe võimaliku põhjusena Küprose majanduskriisist tingitud tööväljavaadete vähenemise ning töötajate ja patrullide arvu kasvu kooskõlas Küprose Vabariigi politsei strateegilise plaaniga aastateks 2012−2015 võitluseks ebaseadusliku sisserändega. Riikideks, kust oli pärit suurim arv pärast eraldusjoone ületamist kinni peetud ebaseaduslikke sisserändajaid, olid Süüria, Pakistan ja Iraan (VII lisa). Ebaseaduslikud sisserändajad peetakse tavaliselt kinni eraldusjoonel tehtava kontrolli käigus ja lennujaamades, kui nad üritavad Küproselt lahkuda. Rahvusvahelist kaitset taotlevad kolmandate riikide kodanikud tuvastatakse tavaliselt politseijaoskondades, kui nad taotlevad varjupaika.

1043 ebaseaduslikust sisserändajast taotles Küprose Vabariigis varjupaika 491 isikut (47 %). Aruandeperioodil kasvas taas varjupaika taotlevate Süüria kodanike arv (2013. aastal 337, 2012. aastal 294).

Küprose Vabariigi politsei hinnang selle kohta, millist teed mööda saabuvad ebaseaduslikud sisserändajad valitsuse kontrolli all olevatele aladele, rajaneb samadel kriteeriumidel nagu eelnevatelgi aastatel ehk peamiselt nende dokumentides sisalduval teabel, sisserändajate ütlustel ja muudel tõenditel.

Küprose Vabariigi politsei analüüsi põhjal saabus enamik ebaseaduslikke sisserändajaid, kes peale eraldusjoone ületust tabati, Küprose põhjaossa Türgi territooriumilt.

[6] Siia hulka ei ole arvatud isikuid, kel ei lubatud eraldusjoont ületada, kuna Küprose Vabariik ei kogu nende isikute kohta ametlikku statistikat. Küprose Vabariigi politsei hinnangul ei lubatud aga 2013. aastal üle eraldusjoone valitsuse kontrolli all olevatele aladele minna ligikaudu 2000 isikul.

Küprose türgi kogukonnalt saadud teabe kohaselt peeti Küprose põhjaosas kinni 25 ebaseaduslikku sisserändajat, kellest 14 olid süürlased. 2267 isikule[7] ei antud eri piiripunktides luba sisenemiseks Küprose põhjaossa ning 637 isikut saadeti tagasi[8].

Küprose Vabariigi ja Küprose türgi kogukonna vahel puudub otsene koostöö politsei- ja sisserändeküsimustes. Kahe kogukonna esindajad kohtuvad aga korrapäraselt ÜRO egiidi all tegutsevas kuritegevust ja kuritegevusega seotud küsimusi käsitlevas tehnilises komitees. Nimetatud komitee laiendusena on kaks kogukonda loonud ka nn „ühise sideruumi", mis on kriminaalasjades teabevahetusfoorumiks. Hea koostöö tulemusena on algatatud kriminaaluurimisi[9].

Küprose Vabariigi politsei sõnul on koostöö muude asjaomaste valitsusasutuste ja idapoolse suveräänse baasipiirkonna juhtkonnaga väga hea.

Idapoolne suveräänne baasipiirkond

Üldiselt on ebaseaduslik ränne idapoolse suveräänse baasipiirkonna kaudu aruandeperioodil pisut kasvanud. Suveräänse baasipiirkonna ametnike sõnul on nende koostöö Küprose Vabariigiga jätkuvalt suurepärane. Aastal 2013 ei lubatud üle eraldusjoone 1042 isikut, kellest enamik olid Küprose põhjaosas elavad Türgi kodanikud. Muud välismaalased olid USA, Iraani, Venemaa ja Austraalia turistid, kes saabusid Küprose põhjaosa kaudu. Need isikud suunati Agios Dhometiose piiripunkti Küprose Vabariiki sisenemise nõuete täitmiseks[10].

Idapoolses suveräänses baasipiirkonnas peeti kinni 37 ebaseaduslikult seal viibivat välismaalast[11], kellest 25 olid sisenenud valitsuse kontrolli all olevatele aladele seaduslikult, kuid olid jäänud sinna ka pärast viisa aegumist. 11 olid saabunud saarele Küprose põhjaosa kaudu ja ületanud eraldusjoone ebaseaduslikult. Idapoolne suveräänne baasipiirkond arreteeris ka kolm ülevedajat.

Ebaseadusliku rändega võitlemiseks teeb suveräänse baasipiirkonna politsei väljaspool piiripunkte pistelisi, riskihinnangule ja luureandmetele tuginevaid patrullkäike. Neid täiendavad suveräänse baasipiirkonna tolli ja sõjaväe patrullid.

Pergamose külas ja selle lähistel on mitu n-ö mitteametlikku piiripunkti, mida kasutavad kohalikud elanikud ja talunikud ning mida on eriti raske kontrollida. Nagu eelmistes aruannetes märgitud, põhjustavad need mitteametlikud piiripunktid jätkuvalt probleeme ja tuleks leida sobiv lahendus, mis oleks kooskõlas 2003. aasta ühinemisakti protokolli nr 3 artikli 5 lõikega 2[12]. Suveräänne baasipiirkond on teatanud, et aruandeperioodil nende käsutuses olnud suurem arv töötajaid on võimaldanud neil suurendada eraldusjoonel ja nn

---

7 Süüriast 485, Türgist 473, Türkmenistanist 82, Iraagist 66, Gruusiast 30.

8 Türki 229, Moldovasse 61, Süüriasse 47, Iraani 21, Nigeeriasse 8.

9 Peasekretäri aruanne ÜRO operatsiooni kohta Küprosel, 30. detsember 2013.

10 Türgi 716, USA 55, Iraan 42, Venemaa 39, Austraalia 25.

11 Vietnam 9, Egiptus 6, Somaalia 3, Moldova 3, India 3, Filipiinid 3, Gruusia 2, Süüria 2, Komoorid 2, Ukraina 1, Venemaa 1, Sri Lanka 1, Sudaan 1.

12 ELT L 236, 23.9.2003, lk 940.

mitteametlikes piiripunktides patrullkäikude tihedust ja saata vajaduse korral kiiresti välja lendsalk.

2. KAUPADE ÜLEMINEK ERALDUSJOONEST

2.1. Kaubavahetuse maht

Vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 1480/2004[13] artiklile 8 on Küprose türgi kaubanduskoda ja Küprose Vabariigi ametiasutused edastanud kord kuus andmed selliste kaupade liigi, koguse ja maksumuse kohta, mille kohta on väljastatud saatedokumendid. Mõlemad edastavad andmeid kaupade kohta, mis on toodud valitsuse kontrolli all olevatele aladele suveräänse baasipiirkonna juhtkonna kontrolli all olevate *Pergamose* ja *Strovilia* piiripunktide kaudu.

Vastavalt Küprose türgi kaubanduskoja andmetele oli nende kaupade koguväärtus, millele väljastati saatedokumendid, 4 311 615 eurot (aasta varem 4 835 528), samas kui tegelikult kaubeldi kaupadega väärtuses 3 836 845 eurot (aasta varem 4 196 465 eurot). Need andmed näitavad tavapärase eraldusjooneülese kaubanduse edasist vähenemist (8,5 %) võrreldes 2012. aastaga. See arv on oluliselt väiksem kui kaubanduse kõrgperioodil (1.5.2009 – 30.4.2010) saavutatud 6 267 082 eurot.

Küprose Vabariigi esitatud andmete kohaselt vähenes üle eraldusjoone viidud kaupade kaubanduslik koguväärtus 15,55 % ehk 3 411 593 euroni. Vähenemine on olnud eriti märgatav ehitusmaterjalide, alumiinium- ja PVC-toodete, puittoodete ja mööbli ning köögiviljade osas. Sidusrühmad märgivad, et peamine tegur, mis selle vähenemise on tinginud, on majanduskriis. Samuti on märgitud, et paljud ettevõtjad leiavad, et halduskoormus, mis on vajalik eraldusjooneüleses kaubanduses osalemiseks, on saadud kasuga võrreldes ebaproportsionaalne.

Kuigi kaupade liikumine valitsuse kontrolli all olevatelt aladelt Küprose põhjaossa ei kuulu eraldusjoone määruse reguleerimisalasse, on sellise kaubavahetuse maht Küprose kaubandus-tööstuskoja andmetel vähenenud ligikaudu 21 % (2012. aasta 1 014 067 eurolt 2013. aastaks 799 396 eurole). Seega moodustab kaupade liikumine valitsuse kontrolli all olevatelt aladelt Küprose põhjaossa 23,4 % vastassuunas toimunud kaubavahetusest (2012. aastal 11,3 %).

Küprose türgi kogukond rakendab jätkuvalt kaubanduskorraldust, milles põhimõtteliselt kopeeritakse eraldusjoone määruses sätestatud piiranguid. Seda korraldust ei järgita siiski järjekindlalt, mis takistab jätkusuutlike kaubandussuhete loomist. Küprose türklaste sidusrühmad on avalikult teatanud, et selle peamine põhjus on kohalike ettevõtjate kaitsmine.

[13] Komisjoni määrus (EÜ) nr 1480/2004, 10. august 2004, ELT L 272, 20.8.2004, lk 3.

2.2. Kaubaliigid

Plastist tooted olid 2013. aastal kõige enam kaubeldud tooteliik, millele järgnesid värske kala, töötlemata jäägid ja ehitusmaterjalid/kivitooted[14]. Plasttoodete (pudelid, pudelikorgid ja anumad, kotid, karbid, kastid) kaubavahetuse maksumus kasvas.

Kaubavahetusse tulid uued tooted, nagu jaanikaunad, tsingitud alused ja toed, plastist kotisangad, värvitud klaas, maisipõhk, metallijäätmed, kaablid, dünamod, elektrimootorid, metallist riputid ning paprika ja Cayenne'i pipar, kuid nende mõju kaubavahetusele oli äärmiselt väike. Kogu eraldusjooneülene kaubandus oli saaresisene ning puudus registreeritud eksport teistesse ELi liikmesriikidesse või kolmandatesse riikidesse.

Kauplemine meega, mis on pärit aladelt, mis ei ole valitsuse tegeliku kontrolli all, sai võimalikuks 2013. aasta algupoolel, kuigi ühtki selle saadetist kaubavahetuses ei olnud, sest kogu toodang tarbitakse kohalikul turul.

2.3. Rikkumised

Küprose Vabariigi ametiasutused teatasid 8 juhtumist, mil rikuti eeskirju seoses mitmesuguste köögiviljadega. Rikkumised seisnesid järgmises: a) kaupu oli rohkem, kui deklareeritud (4 juhtumit), b) Türgi tooted (2 juhtumit) ja c) tooted, mida ei deklareeritud ja millel puudus päritolusertifikaat (2 juhtumit). Küprose Vabariigi ametiasutused hävitasid kõnealused tooted või ülemäärased kogused ja määrasid rahatrahvi. Aruandeperioodil juhtis Küprose Vabariik komisjoni tähelepanu ühele konkreetsele porganditega seotud juhtumile. Komisjon teatas sellest Küprose türgi kaubanduskojale. Küprose türgi kaubanduskoda uuris asja ja peatas kuueks kuuks kaupleja õiguse tegelda eraldusjooneülese kaubandusega.

Ühtlasi saatis Küprose Vabariik komisjonile kirja, milles väljendas muret eraldusjooneüleses kaubanduses liikuva värske kala päritolu ja koguste pärast, sealhulgas väidetavate juhtumite pärast, mille puhul kõnealune kala ei olevat püütud Vahemerest. Komisjon tõstatas selle küsimuse Küprose türgi kaubanduskojaga, mis võttis meetmeid tagamaks, et eraldusjooneüleses kaubanduses liikuv värske kala tuleks üksnes laevadelt, mis on kantud komisjoni otsuses 2007/330/EÜ[15] osutatud nõuetekohaste laevade nimekirja.

2.4. Kaupade liikumisel esinevad takistused ja raskused

Eraldusjooneülese kaubanduse takistused on endiselt olemas ning seda peegeldab ka kaubanduse vähenemine.

Nagu märgiti eelmistes aruannetes, ei ole kaupu ja reisijaid vedavate Küprose türklaste tarbesõidukite valitsuse kontrolli all olevatele aladele sisenemise küsimus veel lahendatud. Komisjoni arvates aitaks Küprose türklaste tarbesõidukite liikluse lihtsustamine kaasa Küprose türgi kogukonna majanduse arengule. Eelmisel aastal ei täheldatud mingeid edusamme. Praeguse seisuga võivad Küprose türklaste üle 7,5 tonni kaaluvad tarbesõidukid eraldusjoone ületada vaid siis, kui neil on Küprose Vabariigi väljastatud ja täielikult ELi

[14] IV lisa.

[15] Komisjoni otsus, 4. mai 2007 (2007/330/EÜ), ELT L 123, 12.5.2007, lk 30.

õigustikuga kooskõlas olevad dokumendid. Küprose Vabariigi ametivõimud on komisjonile teatanud, et nad on kehtestanud meetmed, mis lihtsustavad Küprose türklaste jaoks tehnoülevaatuse kontrollikaartide ja kutselise autojuhi lubade omandamist. Alates 2013. aasta suvest on komisjon suhelnud nii Küprose Vabariigi ametiasutuste kui ka Küprose türgi kogukonna sidusrühmadega. Arvestades, et väljaspool valitsuse kontrolli olevatel aladel on ELi õigustiku kohaldamine 2003. aasta ühinemislepingu protokolli nr 10 kohaselt peatatud, võiks luua mehhanismi, mis hõlbustaks Küprose türklaste tarbesõidukite piiriületust ja aitaks samas lahendada ohutusega seotud küsimusi. Sellesisulised jõupingutused ei olnud aruandeperioodi lõpuks mingeid tulemusi andnud.

Töödeldud toiduainete probleemid jätkusid ka 2013. aastal. Küprose Vabariigi ametivõimud ei luba töödeldud toiduaineid üle eraldusjoone, tuues põhjuseks tervishoiuteenistuse mure seoses Küprose põhjaosas kasutatavate tootmisprotsessidega. Komisjon teatas Küprose Vabariigi ametivõimudele, et eraldusjoone määruse kohaselt ei ole alust teha muid kontrolle peale nimetatud määruses sätestatute ning eelkõige ei ole alust kontrollida neil aladel tootmisruume, et hinnata, kas tootmine toimub kooskõlas liidu eeskirjadega. Võib küll võtta tooteproove edasiseks analüüsimiseks, aga ei tohiks takistada kõigi töödeldud toiduainete liikumist üle eraldusjoone. Praeguse seisuga ei ole töödeldud toiduainete üle eraldusjoone liikumine lubatud. Alates 2013. aasta suvest on komisjon astunud samasuguseid samme nagu tarbesõidukite puhul, et kehtestada mehhanism, mis hõlbustab töödeldud toiduainete ülevedu ja aitab lahendada ohutusega seotud küsimusi. Sellesisulised arutelud ei olnud aruandeperioodi lõpuks mingeid tulemusi andnud.

Nagu varasematelgi aastatel, teatavad Küprose türgi ettevõtjad endiselt raskustest valitsuse kontrolli all olevatel aladel asuvate kaupluste varustamisel oma kaupadega ning oma kaupade ja teenuste reklaamimisel valitsuse kontrolli all olevatel aladel, mis takistab kaubandust. Need raskused võivad kajastada Küprose kreeklaste laialt levinud vastumeelsust osta Küprose türklaste tooteid. Samuti mainiti, et mõlema kogukonna ettevõtjad seisavad teise kogukonnaga ärisuhete sõlmimisel silmitsi arvukate halduseprobleemidega. Mõlema poole ettevõtjatel peab olema vabadus luua oma äri vajadustel põhinevaid kaubandussuhteid.

2.5. Salakaubavedu

Salakaubavedu on endiselt laialt levinud, kajastades eraldusjoone geograafilist eripära. Takistamaks teatavate hooajaliste kaupade, näiteks metsloomade ja -lindude ning pauguefektiga ilutulestikuvahendite vedu valitsuse kontrolli all olevatele aladele (ka idapoolse suveräänse baasipiirkonna kaudu), korraldatakse eraldusjoone lähedal asuvatel aladel kontrolloperatsioone.

2013. aastal arestis Küprose Vabariik kaupu 2873 korral (aasta varem 1305). 2013. aastal täheldati Küprose Vabariigi poolt arestitud sigarettide ja rullimistubaka koguste olulist kasvu: arestiti 175 340 sigaretti ja 300 704 g rullimistubakat (aasta varem 48 939 sigaretti ja 49 380 g rullimistubakat). Teatati, et enamikul juhtudel veetakse salakaupa väikestes kogustes. Muude arestitud kaupade hulgas olid peamiselt intellektuaalomandiõigusi rikkuvad kaubad, samuti

loomsed ja piimatooted. Ringkonnakohtutes ei algatatud salakaubaveo eest ühtegi kriminaalasja. Enamiku teatatud juhtumite puhul määratakse halduskaristus.

Suveräänne baasipiirkond on teinud tollikorralduses muudatusi, et laiendada oma ametnike volitusi ja võimaldada neil peatada ja läbi otsida sõidukeid, mida kahtlustatakse eraldusjoone ületamises mitteametlikke marsruute mööda. See asjaolu koos suurema töötajate arvuga on toonud kaasa kaupade sagedasema avastamise. 2013. aastal arestiti kaupu 351 korral (aasta varem 217).

Puhvertsoonis asuva Pyla küla Küprose türklastest elanikkonna tavapärase varustamisega (eraldusjoone määruse artikli 4 lõige 10) seoses kontrollivad ja registreerivad idapoolse baasipiirkonna ametiisikud ehitusmaterjalide, kala, sigarettide jms koguseid. Idapoolne baasipiirkond on kehtestanud uued piirnormid Pyla küla Küprose türklastest elanikkonna tavapäraseks varustamiseks ettenähtud sigarettide ja rullimistubaka kogustele.

2.6. Kaubanduse soodustamine

Komisjon otsib jätkuvalt võimalusi eraldusjooneülese kaubanduse elavdamiseks. Esimene saadetis kartuleid, mis ei olnud kasvatatud otse sertifitseeritud seemnekartulist, müüdi 2013. aasta alguses[16].

Samuti väljendas Küprose türgi kaubanduskoda üldist huvi kõigi elusloomade ja loomsete saadustega kauplemise keelu tühistamise vastu, kui need saadused vastavad ELi eeskirjadele ja nõuetele. Katse lubada kaubelda vadakuga, et muundada seda valitsuse kontrolli all olevatel aladel biogaasiks, kukkus läbi, sest meetmed, mida tulnuks võtta olemasolevates rajatistes vadaku biogaasiks muundamiseks, oleksid muutnud kogu ettevõtmise teostamatuks ja majanduslikult põhjendamatuks. Komisjon uurib praegu taotlust lubada kauplemist kalakasvandusest pärit kalaga. Küprose Vabariik on korduvalt väljendanud valmisolekut uurida võimalust laiendada nende kaupade nimekirja, mis võivad liikuda üle eraldusjoone valitsuse kontrolli all olevatele aladele.

Septembris korraldas ÜRO Arenguprogramm Maltal saarevälise ajurünnaku, kus osales 60 väljapaistvat Küprose kodanikuühiskonna, ettevõtluse ja poliitilist liidrit. Kolmepäevasel üritusel jõuti üksmeelele vajaduses luua uusi võimalusi ettevõtjate kogukondadevaheliseks koostööks, et näidata lahenduse leidmise eeliseid.

2.7. Liidu kaubad, mis viidi tagasi Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli all olevatele aladele pärast seda, kui need olid liikunud läbi alade, mis ei ole valitsuse tegeliku kontrolli all

Küprose Vabariigi ametivõimud on teatanud, et 5091 eset on viidud tagasi valitsuse kontrolli all olevatele aladele pärast seda, kui need olid liikunud läbi alade, mis ei ole valitsuse kontrolli all. On juba märgitud, et suurem osa sellisest liikumisest leiab aset Kato Pyrgose –

[16] 2011. aastal kaotas komisjon kohustuse, et üle eraldusjoone kaubeldavad kartulid peavad olema kasvatatud otse sertifitseeritud seemnekartulist.

Karavostasi ja Astromeritise-Zhodia piiripunktide kaudu. Mõnel juhul oli vaja veterinaarteenistuse sekkumist, enne kui kaubad lubati tagasi viia.

3. KOKKUVÕTE

Nagu on märgitud eelmistes aruannetes, on Küprose Vabariigi ja suveräänse baasipiirkonna ametivõimude kontroll eraldusjoone ametlikes piiripunktides ja tehtud pingutused olnud rahuldavad, hoolimata eelarvepiirangutest. Kolmandate riikide kodanike ebaseaduslikud piiriületused on endiselt murekoht ja komisjon on seisukohal, et ebaseadusliku rände ja salakaubaveo probleemi aitaks lahendada see, kui Küprose Vabariik ja suveräänse baasipiirkonna juhtkond tugevdaksid piiripunktide vahelise eraldusjoone valvet. Samuti kutsub komisjon suveräänse baasipiirkonna juhtkonda üles leidma sobivat lahendust n-ö mitteametlike piiriületuspunktide küsimusele.

Komisjon märkis, et 2013. aasta alguses leidsid piiripunktides aset mõned vahejuhtumid. Komisjon on endiselt seisukohal, et piiripunktides kehtivate nõuete stabiilsus ja prognoositavus on äärmiselt oluline, ning tõstatab selle küsimuse ka edaspidi oma suhtluses Küprose Vabariigi vastavate ametivõimudega.

2013. aastal vähenes eraldusjooneülene kaubandus oma maksumuse poolest oluliselt ja juba viiendat korda järjest alates eraldusjoone määruse jõustumisest 2004. aastal (15,55 % ehk 4 040 018 eurolt 3 411 593 eurole, nagu ilmneb Küprose Vabariigi esitatud andmetest); see oli suuresti tingitud majanduslangusest. Enim kaubeldud kaubaks olid plasttooted, sellele järgnesid värske kala, töötlemata jäägid ja ehitusmaterjalid/kivitooted. Eraldusjooneülese kaubanduse maht on siiski veel piiratud ning see on osaliselt tingitud määruse enda piiratud reguleerimisalast.

Aruandeperioodil jäid püsima teatavad kaubandustakistused. Küprose türklaste tarbesõidukid, eeskätt üle 7,5 tonni kaaluvad veoautod ja bussid, saavad kogu saarel vabalt liikuda üksnes siis, kui nende jaoks on valitsuse kontrolli all olevatel aladel omandatud ELi õigustikule vastavad juhiload ja muud vajalikud dokumendid. Komisjoni talitused võtsid ühendust Küprose Vabariigi asjaomaste talituste ja teiste sidusrühmadega, et leida sellele probleemile töötav lahendus, mis lihtsustaks Küprose türgi tarbesõidukite liikumist üle eraldusjoone ja aitaks samas lahendada ohutusega seotud küsimusi. Siiski ei saavutatud aruandeperioodi lõpuks mingit tulemust ei selles küsimuses ega töödeldud toiduainete asjus.

Kaupade liikumine valitsuse kontrolli all olevatelt aladelt läbi Limnitise piiripunkti ja Küprose põhjaosa tagasi valitsuse kontrolli all olevatele aladele on reguleeritud.

Üldiselt võib teha järelduse, et eraldusjoone määrus on endiselt kasutuskõlblik alus, mis võimaldab isikute ja kaupade liikumist Küprose Vabariigi valitsuse kontrolli all olevatele aladele ja sealt välja. Kuigi piiriületuste arvu kasvu üle saab ainult heameelt tunda, on komisjon endiselt mures kaubavahetuse mahu vähenemise pärast, mis on seotud majanduskriisiga. Ei ole tõendeid selle kohta, et kahe kogukonna omavaheline majanduslik sõltuvus oleks kasvanud. Seda arvestades loodab komisjon Küprose Vabariigi ja suveräänse

baasipiirkonna tulemuslikule koostööle, et tagada nõukogu määruse (EÜ) 866/2004 tõhus rakendamine. Komisjon jälgib määruse rakendamist ka edaspidi.